

การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกของกลุ่มทอผ้า โพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

แพรภัทร ยอดแก้ว

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

praepattra@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ศักยภาพของกลุ่มทอผ้าโพรงมะเดื่อ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 2. รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง คือ กลุ่มทอผ้าในเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 8 คน เครื่องมือในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลจากการถอดเทปและสรุปรายงานการประชุมแล้วนำมาวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ได้แก่ 1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล 2. การตรวจสอบสามเส้าด้านรวบรวมข้อมูล 3. การสร้างบทสรุปและยืนยันบทสรุป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ศักยภาพของกลุ่มทอผ้าโพรงมะเดื่อ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้แก่ 1) ศักยภาพในการเรียนรู้ และ 2) ศักยภาพในการออกแบบลวดลายของผ้าทอ ผลการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มทอผ้า ส่งผลให้ได้แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ 5 แนวทาง ได้แก่ 1) การเพิ่มจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 2) การปรับลดจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 3) การพัฒนาผ้าทอลวดลายใหม่ 4) การใช้เส้นไหมย้อมสีธรรมชาติ 5) การสร้างตราสัญลักษณ์

2. รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนพื้นฐานของปัจจัยแห่งการสร้างสรรค์ที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1) วิทยาศาสตร์สร้างสรรค์ 2) เทคโนโลยีสร้างสรรค์ 3) สังคมสร้างสรรค์ 4) วัฒนธรรมสร้างสรรค์

คำสำคัญ: การประยุกต์ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผ้าทอตีนจก กลุ่มทอผ้า

Application of the creative economy concept in Product development of Teen Jok woven fabrics of the Phrong Madua weaving group, Muang District, Nakhon Pathom Province.

Praepat Yodkaew

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhonpathom Rajabhat University

praepattra@gmail.com

Abstract

The objective of this research is to study 1. Potential of the Prong Madua weaving group according to the concept of creative economy 2. Product development pattern of Teen Jok woven fabric according to the concept of creative economy. The sample group using the specific selection method was a weaving group in Prong Ma Dueda Sub-District Municipality, Muang District, Nakhon Pathom Province, consisted of 8 people. Collect data from the transcript and summary of meeting minutes and analyze the results of operations. Three-dimensional data validation methods are: 1. Data Triangulation Examination 2. Data Collection Triangular Examination 3. Conclusion and confirmation of conclusions Analyze data with content analysis .

The results showed that

1. Potential of the Prong Ma Dueda weaving group According to the creative economy concept, 1) learning potential and 2) designing potential of woven fabrics. The results of the development of the potential of the weaving group as a result, 5 creative product development guidelines were obtained, namely 1) increasing the number of patterns on the fabric 2) reducing the number of patterns on the fabric 3) developing new woven fabrics 4) using natural dyed silk threads 5) Creating a logo.

2. Product development pattern of Teen Jok woven fabric according to the concept of creative economy Focus on driving the creative economy on the basis of four key factors of creativity, namely 1) creative science 2) creative technology 3) creative society 4) creative culture

Keywords: application, creative economy, product development, Teen Jok woven cloth, weaving group

บทนำ

ที่ประชุมสมัยสามัญขององค์การสหประชาชาติ ได้ประกาศรับรองวาระปีสากลแห่งเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นวาระที่ประเทศไทยร่วมเสนอกับประเทศในเอเชียแปซิฟิกอื่นๆ ทั้งหมด 6 ประเทศได้แก่ออสเตรเลีย จีน อินเดีย อินโดนีเซีย มองโกเลีย และฟิลิปปินส์ นอกจากนี้ องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ได้ประกาศวาระสำคัญนี้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2564 ณ สำนักงานใหญ่ องค์การยูเนสโก กรุงปารีส โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเชิญชวนรัฐบาลทั่วโลกสนับสนุนการใช้ศิลปวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ประเทศไทยให้ความสำคัญและเป็นหนึ่งในประเทศในเอเชียที่ประสบความสำเร็จสูงสุดในการดำเนินการขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ใน 3 ด้าน ได้แก่ 1. การสร้างความสามารถในการแข่งขัน 2. การพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ และ 3. การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม รวมทั้งมีความสอดคล้องกับการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ Bio-Circular-Green Economy (BCG) เศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียวในยุทธศาสตร์ที่ 4. การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ [1]

ประเทศไทยได้นำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) มาใช้ในกระบวนการพัฒนาประเทศ และการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ (Knowledge) การศึกษา (Education) การสร้างสรรค์งาน (Creativity) การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม ตลอดจนการสั่งสมความรู้ของสังคมและเทคโนโลยีนวัตกรรมใหม่ ซึ่งที่ผ่านมาไทยมีการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนพื้นฐานของการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญา เข้ากับนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและเชื่อมโยงภาคการผลิตและการบริการต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อาทิ อุตสาหกรรมรถยนต์ อุตสาหกรรม ดิจิทัลคอนเทนต์ อุตสาหกรรมออกแบบ และเครือข่ายวิสาหกิจ สินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านเพื่อการส่งออก เป็นต้น ซึ่งประเทศไทยถือว่ามีความโดดเด่นในเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรม และองค์ความรู้ภูมิปัญญาด้านงานศิลปหัตถกรรมที่สามารถนำมาต่อยอดในเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างกว้างขวาง จึงถือเป็นโอกาสทางธุรกิจให้แก่ผู้ประกอบการงานหัตถศิลป์ของไทยที่จะปรับปรุงพัฒนาและนำเอาแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาเสริมสร้างเอกลักษณ์และความแปลกใหม่ให้กับสินค้าและบริการ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ยกกระดับงานทั้งในด้านทักษะฝีมือ และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ผู้ผลิตซึ่งเป็นชาวบ้านและคนในชุมชน เป็น การสร้างความแข็งแกร่งให้กับผู้ผลิต ชุมชน และผู้ประกอบการงานหัตถศิลป์อย่างยั่งยืน [2]

จากการสำรวจปัญหาผลิตภัณฑ์ชุมชนในพื้นที่จังหวัดนครปฐม พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนส่วนใหญ่ ยังคงมีการออกแบบสินค้าและผลิตภัณฑ์ในรูปแบบเดิมๆ ทำให้ผลิตภัณฑ์ขาดรูปแบบความสร้างสรรค์ ไม่ทันสมัย ไม่สวยงาม น่ากิน น่าใช้ และไม่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยการจัดโครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนออกสู่ตลาด ตอบสนองความต้องการของตลาด และเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค อีกทั้งเป็นการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีศักยภาพในการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น

การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ที่เน้นการสร้างสินค้าและบริการใหม่ๆ โดยเชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมปัญญาของสังคมไทย ผสมเข้ากับเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่ นำเข้าสู่กระบวนการ “คิดอย่างสร้างสรรค์” และ “สร้างแรงบันดาลใจจากรากวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่สั่งสมของสังคม” เพื่อสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจและอาจขยายไปถึงการสร้างคุณค่าทางสังคม โดกลายเป็นกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจใหม่ที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ Social Creative Potential Development Integrated Model (SCPD Integrated Model) นั้น มีองค์ประกอบของการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้แก่ 1) ทูทางสังคม (S = Social Capital) 2) การตลาดเชิง

สร้างสรรค์ (C=Creative Marketing) 3) ศักยภาพเครือข่ายทางสังคม (P = Potential of social network) 4) กระบวนการพัฒนา (D = Development Procedure) โดยรูปแบบ SCPD Integrated Mode เริ่มจากการศึกษาพื้นที่ เก็บข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นทำการจัดอบรมความรู้เพื่อให้เกิดแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์เชิงวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ ผู้รู้ เข้าให้ความรู้ในลักษณะการสอนงานในขณะปฏิบัติงาน On the Job Training เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ และนำผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์มาทดสอบตลาด เพื่อนำเอาผลการทดสอบตลาด มาปรับปรุงรูปแบบผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ ให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคต่อไป [3]

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกของกลุ่มทอผ้าโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เพื่อการใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์แก้ปัญหาความยากจนของประเทศ ยกฐานะผู้มีรายได้น้อย โดยพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจก ให้สามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น สร้างความมั่นคงให้กับเศรษฐกิจฐานราก ให้เกิดชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ส่งเสริมแนวทางในการอนุรักษ์ สืบสานวัฒนธรรมและประเพณีการทอผ้าพื้นเมืองของชุมชน รวมทั้งนำผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกที่ได้รับการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์เข้าสู่ตลาดชุมชน OTOP นวัตกรรม สร้างโอกาส สร้างงาน สร้างรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำ ยกฐานะความเป็นอยู่ให้กับชุมชนอย่างมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ส่งเสริมให้ดำเนินธุรกิจ ขยายช่องทางและเชื่อมโยงการค้าทั้งในระดับประเทศและระดับสากล อันจะนำมาซึ่งรายได้ที่มั่นคงของเศรษฐกิจท้องถิ่น ก่อให้เกิดความมั่นคงจากทุนทางวัฒนธรรมผ่านการท่องเที่ยว สินค้าและบริการทางวัฒนธรรม ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ประเทศไทย 4.0 และตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตในจังหวัดนครปฐมอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของกลุ่มทอผ้าโพรงมะเดื่อ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์
2. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีขั้นตอนการวิจัย คือ

1. การศึกษาเอกสาร (Documentary Searching) โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ เอกสารทางด้านวิชาการ รายงานการวิจัย บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องและแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต
2. การศึกษาในพื้นที่ (Research Area Surveying) ใช้วิธีการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) เกี่ยวกับสภาพพื้นที่ กระบวนการ ความสัมพันธ์ วิถีชีวิต หรือพฤติกรรมของชาวบ้าน การเก็บข้อมูลจากเรื่องเล่า (Story Telling) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant) จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ประชาชนท้องถิ่น และสมาชิกกลุ่มทอผ้า ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ “กลุ่มทอผ้าโพรงมะเดื่อ” เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เนื่องจากพื้นที่นี้พบการสืบสานภูมิปัญญาด้านการทอผ้าและมีการรวมกลุ่มอาชีพทอผ้าพื้นเมืองในจังหวัดนครปฐม หลังจากนั้น จึงนำข้อมูลที่ได้อภิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ตามขั้นตอนกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบบันไดเวียน (Spiral of Steps) ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Act) การสังเกต (Observe) และการสะท้อนผล (Reflection) หรือ PAOR มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ และประเมินศักยภาพของกลุ่มทอผ้า จัดประชุมคณาจารย์ ข้อมูลกับกลุ่มทอผ้า เพื่อสรุปปัญหา ความต้องการ และจัดลำดับปัญหาของกลุ่ม โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ระดมความคิด จากต้นทุนทางสังคมของชุมชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอต้นจกและร่วมหาทางเลือกในการ จัดการปัญหาที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ จากนั้น วิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มทอผ้าโพรงมะเดื่อ ด้วย SWOT Analysis ร่วมกันคัดเลือกผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่น่าสนใจและมีความพร้อมในการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ และดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับ ปัญหาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอต้นจกในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติ ผู้วิจัยได้จัดโครงการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มทอผ้า ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มี การศึกษาดูงานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าทอลาวครั้ง ณ กลุ่มสตรีทอผ้าพื้นเมืองบ้านสระบัวท่า อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก หมู่ที่ 4 บ้านไต้ ตำบลคูบัว และจิตอาสาพัฒนาสถานบ้านคูบัว วัดโขลงสุวรรณคีรี อำเภอมือง จังหวัด ราชบุรี และจัดการประชุมอย่างมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มทอผ้าเพิ่มประสบการณ์การพัฒนา ผลิตภัณฑ์อย่างสร้างสรรค์ร่วมกันหาแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างคุณค่าทางด้านผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ รวมทั้ง ให้ สมาชิกกลุ่มทอผ้าดำเนินการผลิตผ้าทอต้นจกเชิงสร้างสรรค์ต้นแบบ ตามแผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่วางแผนไว้ และเก็บ รวบรวมข้อมูลทั้งหมดจนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว

ขั้นตอนที่ 3 การสังเกต จากข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับในขั้นการวางแผนและขั้นการปฏิบัติ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ข้อมูลทั้งในระหว่างการลงพื้นที่ศึกษาและหลังจากศึกษาเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อสรุปผลของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอต้นจกเชิง สร้างสรรค์ แล้วนำเสนอข้อค้นพบในรูปแบบของการจัดเวทีชุมชน เพื่อคืนข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นสะท้อนผล สรุปผลและสะท้อนผลการดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้ จัดการประชุมคืนข้อมูล ให้กับชุมชน พัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ต่อยอดในเชิงธุรกิจ พร้อมรับข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะการพัฒนาเชิง วิชาการ เผยแพร่ผลงานวิจัยและเสนอแนะการพัฒนาเชิงนโยบายในระดับพื้นที่และจังหวัดต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อความลึกซึ้งและการอิ่มตัวของข้อมูล (data satiation) เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้ว ไม่มีความชัดเจน ผู้วิจัยลงพื้นที่เพิ่มเติมจนกว่าจะได้ข้อมูลที่มีความอิ่มตัว

สรุปผลและอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย สามารถสรุปผลและอภิปรายผล ได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศักยภาพของกลุ่มทอผ้าโพรงมะเดื่อ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

กระบวนการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มทอผ้า ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้จัดโครงการพัฒนาศักยภาพ มี การศึกษาดูงานเกี่ยวกับผ้าทอ ณ กลุ่มสตรีทอผ้าพื้นเมืองบ้านสระบัวท่า จ.สุพรรณบุรี และจัดการประชุมอย่างมีส่วนร่วม เพื่อให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันหาแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างคุณค่าทางด้านผลิตภัณฑ์ ผลจากการสะท้อนการพัฒนา ศักยภาพของกลุ่มทอผ้าที่เกิดจากเครือข่ายการเรียนรู้ภายนอกชุมชน จนสร้างการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอ ต้นจก พบว่า กลุ่มทอผ้ามีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอของกลุ่ม โดยสมาชิกกลุ่มทอผ้า ตั้งใจที่จะนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงาน มาเป็นแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มทอผ้าโพรงมะเดื่อ [4] ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพของกลุ่มทอผ้าที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างเด่นชัด คือ

1. **ศักยภาพในการเรียนรู้** โดยพบว่า กลุ่มทอผ้ามีศักยภาพในการเรียนรู้อยู่ในระดับที่สูงมาก ซึ่งพิจารณาจากค่า คะแนนการทดสอบความรู้ก่อนหลังการไปศึกษาดูงาน ในขณะที่เดียวกันก็สามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความ สนใจ ใส่ใจ และสอบถาม รวมทั้งพฤติกรรมการซื้อผ้าทอเพื่อนำกลับไปศึกษาตลาดลายการทอผ้า

2. ศักยภาพในการออกแบบลวดลายของผ้าทอ โดยพบว่า สมาชิกกลุ่มทอผ้ามีความรู้ความเข้าใจในการจัดการ วัตถุประสงค์การทอผ้า การออกแบบลวดลายและเทคนิคการทอผ้ามากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้มีการทดลองสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบตามแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รวมทั้งวิเคราะห์ผลการประเมินการพัฒนาผลิตภัณฑ์เปรียบเทียบกับ ดังนี้

แนวทางที่ 1 การเพิ่มจำนวนลวดลายบนผืนผ้า ช่างทอผ้าได้เพิ่มลายจากจำนวนมากขึ้น เพื่อให้ผ้าทอตีนจก มีความสวยงาม มีลวดลายหลากหลาย มีคุณค่าและมูลค่าเพิ่มขึ้น ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่นิยมใช้ผ้าทอตีนจกที่มีลวดลายมาก

แนวทางที่ 2 การปรับลดจำนวนลวดลายบนผืนผ้า ช่างทอผ้าได้ลดลายจกให้น้อยลง เพื่อให้ผ้าทอตีนจก มีราคาถูกและสามารถทอได้อย่างรวดเร็ว ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ต้องการใช้ผ้าทอตีนจกที่สวยงาม ราคาถูกมาสวมใส่

แนวทางที่ 3 การพัฒนาลวดลายใหม่บนผืนผ้า ช่างทอสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผ้าทอโดยได้เพิ่มลวดลายใหม่ ได้แก่ ลายทวารวดี ลายขอเจ้าฟ้าฯ ลายดอกเฟื่องฟ้า ลายดอกบานชื่น ลายหัวใจร้อยรัด มาทอเป็นลายประกอบมากขึ้น ช่วยสร้างสรรค์ลวดลายในผืนผ้า ทำให้ผ้าทอมีลวดลายใหม่ๆในผืนผ้าเพิ่มขึ้น

แนวทางที่ 4 การใช้เส้นไหมย้อมสีธรรมชาติ ช่างทอผ้าได้ใช้เส้นไหมย้อมสีธรรมชาติ โดยมีกระบวนการย้อมสีธรรมชาติและการสกัดสีจากพืชท้องถิ่นชนิดต่างๆในชุมชน ได้แก่ 1) คราม 2) มะขาม 3) ผ่าง 4) หมาก 5) หูกวาง 6) สาละ 7) ครั่ง เพื่อให้ได้เส้นไหมย้อมสีธรรมชาติสำหรับการทอผ้า

แนวทางที่ 5 การสร้างตราสัญลักษณ์ กลุ่มทอผ้าโพรงมะเดื่อได้นำเอาลายดอกมะเดื่อมาเป็นเอกลักษณ์ของตราสัญลักษณ์ ซึ่งถูกพิมพ์อยู่ในบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มทอผ้า

ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของไมตรี [5] การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ในรูปแบบเรียบง่ายไม่ยึดติดโครงสร้างเดิม มีการใช้ประโยชน์ได้มากกว่า 1 อย่าง ใช้ได้ไม่จำกัดเพศและวัย ใช้วัสดุที่หาขึ้นได้ในท้องถิ่นเป็นหลัก แต่มีการดัดแปลงโดยใช้ลักษณะความขัดแย้งหรือตรงกันข้าม นำเอกลักษณ์เดิมที่เด่นของผ้าไทยตรงด้ามประยุกต์ใช้รูปแบบและการใช้งานไม่ขัดกับประเพณีวัฒนธรรมการใช้งานเดิมที่มีอยู่ ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนและองค์กรในท้องถิ่น สามารถพัฒนาแนวคิดเป็นสินค้าผลิตภัณฑ์เศรษฐกิจชุมชนได้โดยมีการควบคุมคุณภาพการผลิตให้มีมาตรฐานมีการรวมกลุ่มผู้ผลิตและรับการสนับสนุนจากแหล่งเงินทุนรวมทั้งการวางแผนด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจินดา และปิยวัน [6] พบว่า แนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มสู่เชิงพาณิชย์เน้น การสร้างคุณค่าทางด้านผลิตภัณฑ์ จาก 5 แนวทาง คือ การปรับลดจำนวนลวดลายบนผืนผ้าลง การพัฒนาลายเดี่ยวให้เป็นลายใหม่ จนได้พัฒนาเป็น ลายดอกผักแว่น และลายทอปราสาทเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ คือ ลายภูผาไชย และลายดอกผักไซ และได้ทดลองนำผลิตภัณฑ์ใหม่ คือ ลายผ้าที่ได้พัฒนาจากลายโบราณเดิม พัฒนาเป็นหมอนอิง โซฟา ที่ใส่ไอแพท เป็นต้น และการสร้างโลโก้ให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอเพื่อสร้างการจดจำ สอดคล้องกับงานวิจัยของจूरिवรรณ และคณะ [7] พบว่า การออกแบบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ผู้ออกแบบต้องคำนึงถึงหลักการออกแบบโดยทั่วไปที่สำคัญคือ ประโยชน์ใช้สอย (Function) ซึ่งต้องพิจารณาทั้งในส่วนของประโยชน์ใช้สอยด้านจิตใจ (Psychological Function) โดยการทำให้กลุ่มลูกค้าเป้าหมายเกิดความพึงพอใจหรือถูกใจ เช่น การมีลวดลายสีสันทันทีสะดุดตาน่าสนใจ มีมูลค่ามากกว่าราคาที่ตั้งไว้ และดูดีมีระดับ เป็นสัญลักษณ์แสดงภาพพจน์ของความเป็นฐานะ และประโยชน์ใช้สอยทางกายภาพ (Practical Function) ซึ่งเป็นประโยชน์ใช้สอยโดยตรงต่อผู้ใช้ สามารถจับต้องใช้งานได้ตามที่กำหนดไว้ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของแพรรักษ์ทร [8] พบว่า แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ มี 5 แนวทาง ได้แก่ 1) การเพิ่มจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 2) การปรับลดจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 3) การพัฒนาผ้าทอลวดลายใหม่ 4) การใช้เส้นไหมย้อมสีธรรมชาติ 5) การสร้างตราสัญลักษณ์

ส่วนที่ 2 รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

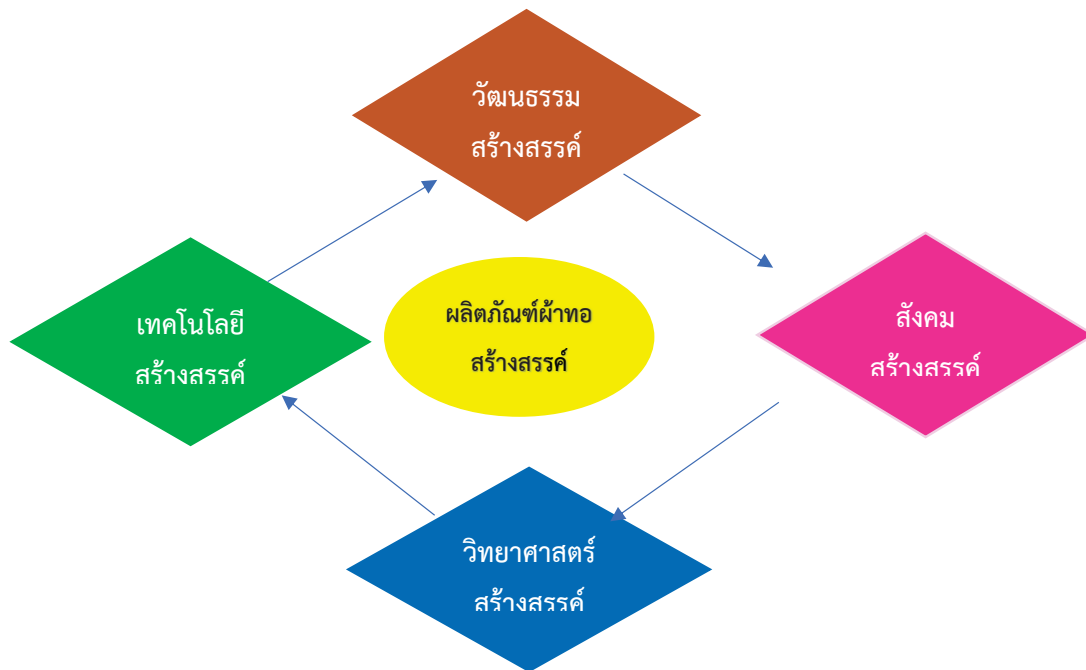
ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ เพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมรายได้เพิ่มให้กับชุมชน โดยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนพื้นฐานของปัจจัยแห่งการสร้างสรรค์ที่สำคัญ 4 ประการ UNCTAD [9] คือ 1) วิทยาศาสตร์สร้างสรรค์ 2) เทคโนโลยีสร้างสรรค์ 3) สังคมสร้างสรรค์ 4) วัฒนธรรมสร้างสรรค์ การดำเนินงานเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ส่งเสริมการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม ส่งผลให้เกิดการผลิตผ้าตีนจกในรูปแบบใหม่ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วย ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีดังนี้

1. **วิทยาศาสตร์สร้างสรรค์ (Creative Science)** ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของวัตถุดิบ กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ ตามแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ช่วยเพิ่มศักยภาพในการผลิตและเพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ เช่น การใช้ไหมประดิษฐ์ที่ผ่านกระบวนการย้อมสีทางวิทยาศาสตร์ และการใช้ไหมธรรมชาติผ่านกระบวนการย้อมสีจากธรรมชาติ เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่ผลิตออกมาก็จะเป็นผลิตภัณฑ์ที่สวยงาม ทรงคุณค่า ทางกลุ่มทอผ้าจึงสามารถจำหน่ายในราคาที่สูงขึ้น

2. **เทคโนโลยีสร้างสรรค์ (Creative Technology)** เป็นการสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ การนำเทคโนโลยีที่เข้ามาใช้การออกแบบก็ทอผ้า ลวดลายผ้าและออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ เช่น การออกแบบก็ทอผ้าตามหลักเออร์โกโนมิกส์ (Ergonomics) ให้เหมาะสมกับสภาพร่างกายของช่างทอผ้า เพื่อให้ทำงานได้นานๆ สะดวกสบายในการทำงาน การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ออกแบบลวดลายผ้า และใช้เทคโนโลยีการตลาด เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย เพื่อสนับสนุนการตลาดเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น

3. **สังคมสร้างสรรค์ (Creative Society)** ดำเนินการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนพื้นฐานของการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานวัฒนธรรมในการสร้างชุมชนไทยให้เข้มแข็ง มุ่งเน้นผสมผสานกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของคนในชุมชน การสร้างคุณค่าร่วมและคุณค่าทางสังคมถือเป็นแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่น่าไปใช้ ทำให้ผู้บริโภครับรู้คุณค่าของผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกในชุมชนโพรงมะเดื่อมากขึ้น เช่น การบอกเล่าที่มาของลวดลายผ้า ลายดอกมะเดื่อ มาจากประวัติศาสตร์ของชุมชนโพรงมะเดื่อ คือ ต้นไม้ใหญ่ในอดีตของชุมชนที่มีโพรงใหญ่อยู่ในต้นมะเดื่อ อันเป็นที่มาของชื่อวัดโพรงมะเดื่อและเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ และต้นมะเดื่อเป็นต้นไม้ในพุทธประวัติ เป็นต้นไม้ที่พระโกนาคมนพุทธเจ้า เป็นพระพุทธเจ้าพระองค์ที่ 23 ในพุทธวงศ์ และเป็นพระองค์ที่ 2 ในภัททกัปนี้ ทรงตรัสรู้ ซึ่งชาวลาวครั้งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่นับถือพระพุทธศาสนาตั้งแต่บรรพบุรุษ กับความคิดสร้างสรรค์ของช่างทอผ้า จึงได้ลวดลายผ้าที่แสดงถึงลักษณะในวิถีชีวิตของชุมชนลาวครั้งโพรงมะเดื่อ แสดงความเป็นตัวตนหรืออัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ (Product Identity) สามารถถูกส่งต่อเพื่อสร้างความเป็นตัวตนของผู้บริโภค (Personal Identity) เป็นการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์โดยการสร้างความแตกต่างเพื่อการแข่งขัน (Competitive Differentiation) รวมทั้ง การสร้างเครือข่ายความคิด การสร้างเครือข่ายกิจกรรม การสร้างเครือข่ายสนับสนุนทุนและการสร้างเครือข่ายพื้นที่ นำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนพื้นฐานสังคมสร้างสรรค์ในจังหวัดนครปฐม

4. **วัฒนธรรมสร้างสรรค์ (Creative Culture)** เป็นการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกของชุมชนบนพื้นฐานภูมิปัญญาการทอผ้าของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในการผลิตผ้าทอตีนจก ตามแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีการพัฒนาลวดลายใหม่ เพิ่มลวดลายและลวดลายในผ้าทอ โดยคำนึงถึงวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนมาเป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค การออกแบบลวดลายใหม่ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชน ได้แก่ ลายดอกมะเดื่อ ลายทวารวดี ลายเรขาคณิต ลายธรรมชาติ เป็นต้น รวมทั้ง ส่งเสริมสร้างสรรค์ทางด้านวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล เพิ่มประสิทธิภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอต้นจกตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

การสร้างความตระหนักรู้และสร้างโอกาสให้กับสมาชิกกลุ่มทอผ้าได้รับการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์สินค้าและบริการรูปแบบใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ทำให้ผลิตภัณฑ์มีจุดเด่น มีความแตกต่างและสามารถต่อยอดด้วยความคิดและนวัตกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด เพิ่มศักยภาพให้สมาชิกกลุ่มทอผ้าก้าวทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยช่างทอผ้าได้มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของตน รวมทั้งไขประโยชน์จากโอกาสใหม่ สร้างความได้เปรียบจากความหลากหลายและเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมชุมชนลาวครั่งและภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้ในอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของงแก้ว [10] พบว่ารูปแบบการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอ คือ 1) วิทยาศาสตร์สร้างสรรค์ นำมาใช้ในการพัฒนาวัตถุดิบโดยเปลี่ยนกรรมวิธีการย้อมผ้าจากเดิมย้อมด้วยสีเปลือกไม้ มาใช้เส้นใยสังเคราะห์ที่ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 2) เทคโนโลยีสร้างสรรค์ โดยการเปลี่ยนกรรมวิธีการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเดิมทำด้วยมือทำให้ผลผลิตมีคุณภาพไม่สม่ำเสมอและได้ปริมาณน้อย เปลี่ยนเป็นใช้อุปกรณ์สมัยใหม่ เช่น จักรปัก เครื่องอัดพลีท ฯลฯ นอกจากนี้ได้พัฒนาช่องทางจัดจำหน่ายผ่านทางอินเทอร์เน็ต 3) สังคมสร้างสรรค์ โดยการนำผืนผ้ามาแปรรูปและพัฒนาด้วยการนำวัสดุมาตกแต่ง รวมถึงการสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน 4) วัฒนธรรมสร้างสรรค์ นำมาใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่คำนึงถึงวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อของแต่ละพื้นที่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภชัย [3] ที่นำรูปแบบ Social Creative Potential Development Integrated Model (SCPD Integrated Model) มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ โดยการจัดอบรมพัฒนาความรู้เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบ SCPD Integrated Model และพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์

5. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตามองค์ประกอบของแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ด้านวิทยาศาสตร์สร้างสรรค์ ควรนำหลักการทางวิทยาศาสตร์หรือนวัตกรรมสิ่งทอเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมการพัฒนาเส้นใยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางคุณสมบัติของผ้าทอ ทำให้ผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เช่น

1.1 การพัฒนาเส้นใยฝ้ายให้มีคุณสมบัติยับยั้งแบคทีเรีย โดยใช้ใยฝ้ายผสมสารนาโนและสังกะสี เป็นการผสมแล้วฉีดเข้าสู่เส้นใย โดยมีคุณสมบัติยับยั้งเชื้อโรค

1.2 การพัฒนาเส้นใยฝ้ายให้มีคุณสมบัติยับยั้งเชื้อจุลินทรีย์โดยใช้นวัตกรรมนาโนซิลเวอร์ ซึ่งงานวิจัยพบว่า เส้นใยชนิดต่างๆ ได้แก่ ฝ้าย ไหม เมื่อผ่านการตกแต่งด้วยอนุภาคเงิน และผ่านการซักที่เทียบกับการซักด้วยมือ 20 ครั้งแล้ว สามารถยับยั้งเชื้อจุลินทรีย์ E.Coli และ Staphylococcus aureus ได้ถึง 100 เปอร์เซ็นต์

1.3 การพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือ ด้วยเทคนิค Coating (คือการเคลือบปิดผิวภายนอกเพื่อให้เกิดความแข็งแรงของโครงสร้างเพิ่มขึ้น และ Lamination (การใช้สไตรีนลอย เคลือบเป็นชั้นๆ ภายในของผ้า เพื่อให้เกิดคุณสมบัติที่ทนทาน แข็งแรงขึ้นและกันน้ำได้

2. ด้านเทคโนโลยีสร้างสรรค์ ส่งเสริมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์มาออกแบบลวดลายใหม่ๆ และการใช้เทคโนโลยีในการตลาดดิจิทัล เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าและสร้างความพึงพอใจของลูกค้าให้มากขึ้น

3. ด้านสังคมสร้างสรรค์ ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ผ้าทอของชุมชนควรพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ โดยควรเน้นรูปแบบที่ทันสมัย เป็นที่นิยมชื่นชอบ และเป็นที่ต้องการของลูกค้าโดยใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าตีนจก เป็นวัสดุหลักในการออกแบบและแปรรูปเป็นสิ่งสำคัญ

4. ด้านวัฒนธรรมสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มทอผ้าเอาวัสดุในชุมชนท้องถิ่นที่มีชื่อเสียง มาออกแบบและประยุกต์การใช้วัสดุร่วมกันให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่น่าสนใจ โดยยังคงมีความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนลาวครั้งและส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมทางภูมิปัญญา รวมถึงการสร้างโอกาสส่งเสริมและเพิ่มรายได้ให้แก่ท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- [1] อธิพล คุณปลื้ม. (2564). **พร้อมสนับสนุนวาระปีสากลแห่งเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๖๔** ชูว.ขับเคลื่อนขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต่อเนื่อง นำทุนวัฒนธรรมมาต่อยอดเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจพัฒนาประเทศ. สืบค้นจาก https://www.m-culture.go.th/th/article_view.php?nid=118374
- [2] วีรศักดิ์ หวังศุภกิจโกศล. (2563). **“วีรศักดิ์” ชูเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พลิกโฉมงานหัตถศิลป์ไทย สร้างมูลค่าเพิ่มยกระดับขีดความสามารถ**. สืบค้นจาก <https://siamrath.co.th/n/126921>
- [3] ศุภชัย เหมือนโพธิ์. (2560). **การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบ SCPD Integrated Model กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม**. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน 2560. เลขหน้า 1698-1711.

- [4] แพรภัทร ยอดแก้ว. (2564). การพัฒนาศักยภาพของกลุ่มทอผ้าเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ในเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 18 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน วันที่ 8-9 ธันวาคม 2564. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [5] ไมตรี เกตุขาว. (2558). ผ้าไทยทรงดำ : การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ตามแนวคิดศิลปกรรมหลังสมัยใหม่นิยม. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- [6] สุจินดา เจียมศรีพงษ์ และ ปิยวัน เพชรหมี. (2560). การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย: กรณีศึกษา ผ้าทอลายโบราณ. วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ปีที่ 10 ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2560. เลขหน้า 62-85.
- [7] จุรีวรรณ จันทลา และคณะ. (2554). รายงานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม.
- [8] แพรภัทร ยอดแก้ว. (2564). รายงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกเชิงสร้างสรรค์และบรรจุภัณฑ์ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในจังหวัดนครปฐม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- [9] UNCTAD. (2008). Creative Economy Report 2008. Geneva: UNCTAD
- [10] กงแก้ว ศรีสุข. (2558). ผ้าทอนาหมื่นศรีและผ้าทอเกาะยอ: การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.